

ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СЕРВІСИ ДЛЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

BASIC TOOLS AND SERVICES FOR FORMATIVE ASSESSMENT OF STUDENTS 'KNOWLEDGE IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Статтю присвячено одній з актуальних проблем, яка сьогодні постає перед викладачами іноземної мови закладів вищої освіти, а саме оцінюванню досягнень студентів в умовах дистанційного навчання. Метою дослідження є розкриття поняття «оцінювання», аналіз літератури, Інтернет-ресурсів та узагальнення відомостей про форми контролю знань студентів на сучасному етапі онлайн-навчання, а також визначення інструментів та сервісів ефективного оцінювання в умовах дистанційної освіти.

У статті наголошується, що наразі відсутні комплексні дослідження щодо інструментарію оцінювання, здатного точно та об'єктивно виміряти успішність студентів в умовах дистанційного навчання.

Основна увага зосереджується на формульованому оцінюванні, адже саме така форма оцінки орієнтована на конкретного студента і допомагає викладачеві визначити його прогрес із дисципліни та поточний рівень знань з іноземної мови. Констатується, що формульоване оцінювання носить внутрішній характер та здійснюється в процесі самого процесу навчання. Оцінювання є фундаментальним механізмом зворотного зв'язку в освіті, який дозволяє всім зацікавленим сторонам навчального процесу зрозуміти те, що вивчається і на чому слід зосередити навчальні ресурси.

У статті наведено форми поточного контролю знань та вмінь студентів. За результатами здійсненого аналізу авторами представлено опис сервісів, які добре підходять для формульованого оцінювання і мають численні функції, які допомагають викладачам адаптувати наявні методи до формату дистанційного навчання. На основі аналізу автори стверджують, що найкращі інструменти оцінювання різняться залежно від того, що має на меті перевірити викладач.

Проаналізовано й узагальнено інформацію щодо використання онлайн-тестів як інструмента швидкого оцінювання набутих студентами знань. Детально описуються сервіси для створення тестів. Визначено платформи для контролю навичок читання та орфографії, а також зручний сервіс для оцінювання есе та листів.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, іноземна мова, формульоване оці-

нювання, навчальна платформа, інтернет-сервіс.

The article is devoted to one of the current problems facing foreign language teachers in higher education – the assessment of student achievement during distance learning. The aim of the article is to reveal the concept of “assessment”, analysis of literature, Internet resources and generalization of information on forms of students' knowledge control at the current stage of online learning, as well as identifying tools and services for effective assessment in distance education.

The article emphasizes that currently there are no comprehensive studies on assessment tools that can accurately and objectively measure student performance during distance learning.

The main focus is on formative assessment because such assessment is focused on a particular student and helps the teacher to determine the student's progress in the discipline and the current state of his knowledge of a foreign language. It is stated that formative assessment is internal and carried out during the learning process. Assessment is a fundamental feedback mechanism in education that allows all stakeholders of the learning process to understand what is being studied and what learning resources should be focused on.

The article presents forms of current control of students' knowledge and skills. According to the results of the analysis, the authors present a description of services that are well suited for formative assessment and have numerous functions that help teachers to adapt existing methods to the format of distance learning. Based on the analysis, the authors argue that the best assessment tools vary depending on what the teacher intends to test.

The information on the use of online tests as a tool for quick assessment of students' knowledge is analyzed and generalized. Services for creating tests are described in detail. It is spoken in detail about the platform for monitoring reading and spelling skills, as well as a convenient service for evaluating essays and letters.

Key words: distance learning, foreign language, formative assessment, learning platform, Internet service.

УДК 37.211.24
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/37.41>

Зарівна О.Т.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри англійської мови
технічного спрямування № 2
Національного технічного університету
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Сфімова О.М.,

канд. пед. наук,
старший викладач кафедри англійської
мови технічного спрямування № 2
Національного технічного університету
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Химай Н.І.,

старший викладач кафедри англійської
мови технічного спрямування № 2
Національного технічного університету
України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Пандемія коронавірусу змусила повністю переформувати сектор освіти в усіх країнах світу. Перехід на дистанційне навчання стався майже відразу на всіх її рівнях (від початкових і середніх шкіл до вищих закладів). Найбільшою проблемою вищої освіти стала адаптація до дистанційної моделі, яка повинна забезпечувати безперервність навчального процесу. Відразу ж виникло питання про те, які онлайн-платформи слід обрати для навчання. Міністерство

освіти і науки України розробило правила і надало методичні рекомендації з організації та реалізації навчальної роботи в умовах епідеміологічної ситуації. Рішення щодо вибору платформи для викладання найчастіше залишалося за керівниками структурних підрозділів закладів вищої освіти та викладачами, відповідальними за кожен курс і дисципліну. Заняття проводилися за розкладом (у синхронному режимі) через такі сервіси та платформи, як Skype, Zoom, Google Hangouts, Google Meet, Moodle.

Виникло таке важливе, але не менш обговорюване питання, як дистанційне оцінювання студентів. Перед усіма установами освіти постало завдання впровадити ефективне викладання в середовищі дистанційного навчання, а оцінка, безумовно, є його частиною. Оцінка результатів навчання студентів є основним аспектом викладання. Оцінювання – це фундаментальний механізм зворотного зв'язку в освіті, який дозволяє всім зацікавленим сторонам процесу навчання зрозуміти, що вивчається і на чому слід зосередити навчальні ресурси.

Віртуальне середовище в процесі навчання і викладання іноземної мови дозволяє доставляти контент, забезпечує спілкування і взаємодію та оцінювання. Однак оцінювання у віртуальному середовищі відрізняється від того, яке викладач здійснює на очних заняттях в аудиторії. У новому тисячолітті оцінювання студентів змінилося. Нові технології щодня розвиваються, щоб допомогти викладачам упоратися з цим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінювання знань студентів під час онлайн-навчання є актуальною темою досліджень і методичних розробок для вчених-лінгвістів та викладачів в усьому світі. Головним питанням дискусії вчених на цю тему є вибір цифрових інструментів, які використовуються в освітньому процесі та придатні для точного й об'єктивного визначення якості підготовки студентів.

Ці питання розглядають у своїх роботах Лора Хіллз і Джонатан Хьюз (2016), Олена Алешугіна, Ольга Ваганова та Марія Прохорова (2018), Кеті Дайер (2019), Есперанса Мілена Торрес-Мадроньєро, Марія Торрес-Мадроньєро та Луз Дарі Руїс Ботеро (2020), Олесь Солодовнік та Ірина Аксьонова (2020), Блаженко Дів'як (2020), Тамі Сейферт (2020), Джессіка Еванс, Саллі Джордан та Фреда Вульфенден (2020), Карл Хукер (2020), Ендрю Міллер (2020), Хелен Колман (2020), Джексон Бест (2020), Дженіфер Ванек, Дестені Сімпсон та Джефф Гумас (2020), Фернандо Алмейда (2021), Гулгун Афакан Аданір (2021), Акбар Бахарі (2021), Діанна Конрад і Габі Віттаус (2021), Джастін Уеллс (2021).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наразі відсутнє комплексне дослідження щодо оцінювання студентів в умовах дистанційного навчання. Ми вважаємо, що тема інструментарію, здатних точно й об'єктивно виміряти успішність студентів, залишається актуальною і ще не розкритою.

Мета статті – розкрити поняття «оцінювання», здійснити аналіз літератури, Інтернет-ресурсів та узагальнити відомості про форми контролю знань студентів на сучасному етапі онлайн-навчання, а також визначити основні інструменти та сервіси ефективного оцінювання в умовах дистанційної освіти.

Виклад основного матеріалу. Під час вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова» студент виконує завдання відповідно до робочої програми навчальної дисципліни за напрямом (спеціальністю) вищої професійної освіти. Оцінка успішності студентів здійснюється відповідно до бально-рейтингової системи оцінювання результатів навчання. Це комплексна система поетапного оцінювання рівня опанування студентами дисципліни, за якої зміст навчальної дисципліни ділиться на кредитні модулі та проводиться регулярний контроль знань і умінь студентів протягом семестру. Оцінювання і навчання – взаємопов'язані процеси. Є три взаємозалежні види оцінювання, як-от діагностичне, формувальне і підсумкове. Без результатів діагностичної оцінки викладач не зможе застосувати формувальне оцінювання на належному рівні, а якість формувального оцінювання на занятті впливатиме на результати підсумкового оцінювання. Зберігаючи таку послідовність під час оцінювання, можна домогтися високого рівня навчання. На переконання Е. Лопаткіної, підсумкове (зовнішнє) оцінювання завжди проводиться суб'єктом, який безпосередньо не бере участі в процесі навчання. Цей спосіб оцінювання передбачає порівняння одного студента з іншим, але не за допомогою порівняння робіт цих учнів, а шляхом порівняння кожної роботи з еталоном. Формувальне (внутрішнє) оцінювання передбачає оцінку досягнень студентів викладачем, який їх навчає, тобто людиною, що перебуває всередині процесу навчання. Цей спосіб націлений на визначення індивідуальних досягнень кожного студента і не передбачає порівняння результатів, продемонстрованих різними учнями [1, с. 25].

Ми спеціально в нашому дослідженні звертаємо увагу на формувальне оцінювання, адже саме формувальна оцінка «методологічно повністю відповідає ідеям модернізації сучасної освіти. Вона допомагає вчителям: виявляти потреби в навчанні кожного учня й адаптувати навчання; відстежувати індивідуальні досягнення учня; забезпечувати, належним чином стимулюючи та мотивуючи навчальні заходи; розвивати самооцінку учнів і робити їх суб'єктами своєї навчальної діяльності; пропонувати учням можливості для поліпшення освітніх результатів» [2, с. 56].

Формувальне оцінювання за звичайних обставин проводиться викладачем в аудиторії як частина навчального процесу. Така оцінка орієнтована на конкретного студента і покликана виявити прогалини в опануванні навчального матеріалу, щоб заповнити їх із максимальною ефективністю. Формувальні оцінки також проводяться з використанням інформаційних комп'ютерних технологій, що нині особливо актуально у зв'язку з переходом на дистанційне навчання. Вони працюють найкраще, коли є постійними, послідовними та надають студентам якісний зворотний зв'язок.

У розпорядженні викладачів є безліч цифрових інструментів для збирання важливих даних про успішність своїх студентів. Ендрю Міллер стверджує, що викладачі повинні використовувати ці інструменти формульованого оцінювання в середовищі онлайн-навчання, однак необхідно більше зосередитися на таких типах оцінювання в середовищі дистанційного навчання, як відеоінструменти, щоб додати людський елемент у процес віддаленого педагогічного спілкування. На його думку, формульоване оцінювання – це тривалий процес, тому важливо збирати результати не стільки для контролю, скільки для аналізу перебігу навчання, його коригування [3, с. 1].

Форми поточного контролю знань і вмінь студентів на практичних заняттях з іноземної мови є численними й різноманітними. О.І. Янченко виокремлює такі: вибіркоче усне опитування, фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами, фронтальна перевірка виконання домашніх завдань, оцінка активності студента у процесі занять, письмова контрольна робота [4, с. 18]. Багато викладачів іноземної мови вже розробили методи формульованого оцінювання і можуть систематично контролювати роботу студентів, обравши найпопулярніші у світі безкоштовні системи дистанційного навчання. Це три найвідоміші системи, які використовуються у сфері освіти: відкрита система управління навчанням Moodle, вебсервіс для обміну файлами Google Classroom, центр для командної роботи Microsoft Teams, який містить чат для обговорень, файлообмінник та корпоративні програми [5, с. 1]. Але є безліч менш відомих, але практичних інструментів, які добре підходять для формульованого оцінювання і мають численні функції, що допомагають викладачам адаптувати наявні методи до формату дистанційного навчання. Результати здійсненого аналізу літератури та Інтернет-ресурсів дозволяють нам виокремити основні форми перевірки знань студентів, як-от усне опитування та онлайн-тести, які найбільш використовуються викладачами іноземної мови на заняттях і допомагають здійснювати формульоване оцінювання та застосовувати цифрові інструменти ефективного оцінювання в умовах дистанційної освіти. Можна з упевненістю сказати, що найкращі інструменти оцінювання будуть різнитися залежно від того, що має на меті перевірити викладач.

Дослідження показало, що онлайн-тести будуть доречними, якщо на меті є швидке оцінювання набутих студентом знань. Тести в поєднанні з технологіями є відмінним способом залучити студентів до навчання. Онлайн-тести можна легко створювати за допомогою інструментарію розробки електронного навчання. Onlinetestpad.com – безкоштовний багатфункціональний сервіс для створення тестів. Тут можна скористатися конструкторами тестів, кросвордів, логічних ігор, створювати діалогові тре-

нажери для різних цілей. Сервіс має зручну систему дистанційного навчання і тестування. Безкоштовний ресурс Master-test.net. дає викладачеві можливість створювати онлайн-тести, завантажувати тести для проходження без підключення до інтернету. Основна ідея цього ресурсу – проводити інтерактивне тестування знань студентів. За допомогою сервісу Wizer можна швидко створювати найрізноманітніші типи питань: відкриті, множинний вибір, відповідні пари, заповнення порожніх полів, заповнення таблиць тощо. Тести та вікторини, створені за допомогою сервісу Quizizz, студенти можуть проходити на мобільних пристроях, що особливо зручно за умов змішаного навчання. Із власного досвіду створення та проведення тестів хочемо звернути увагу на платформу Classtime. Безкоштовна версія платформи забезпечує достатній функціонал для регулярного використання. Інструмент допомагає миттєво оцінити прогрес класу і кожного студента індивідуально. Перевагою платформи є можливість імпорту своїх класів із Google Classroom у Classtime. Для контролю навичок читання та орфографії є платформа CommonLit. За її допомогою викладачі можуть створити безкоштовний обліковий запис, щоб отримати доступ до стандартизованої цифрової бібліотеки коротких текстів, включаючи новини, вірші, історичні документи тощо. Убудовані інструменти дозволяють відстежувати прогрес студентів. Зручний сервіс для оцінювання есе та листів – онлайн-дошка Padlet, що дає можливість кожному студентові опублікувати свою роботу на дошці, а викладачеві – прокоментувати та оцінити кожного, не витрачаючи на це багато часу. Усні відповіді студентів викладач може оцінювати за допомогою платформ для спільної роботи, що підтримують відеозв'язок у режимі реального часу. Найпоширенішою платформою в Україні є Zoom. Усні відповіді оцінюються за прийнятими критеріями рейтингової системи оцінювання з дисципліни.

Висновки. Аналіз робіт із цієї проблеми дозволив зробити висновок про те, що вітчизняними та зарубіжними вченими створюються інструментарії, які доцільно використовувати в дистанційному навчанні для точного й об'єктивного вимірювання якості підготовки студентів. На жаль, немає універсального методу оцінювання. Цифрові інструменти та сервіси, які використовуються для формульованого оцінювання, активно поповнюються новими ідеями та техніками, апробованими педагогами у своїй практиці. Таким чином, можна стверджувати, що формульоване оцінювання та використання сервісів у дистанційному навчанні є перспективним напрямом педагогічної науки. Форми контролю повинні стати своєрідним продовженням методики навчання, дозволяючи студентові чіткіше усвідомлювати свої досягнення і прогалини у засвоєнні матеріалу, коригувати власну активність, а викладачеві – спрямовувати діяльність студента в необхідне русло.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лопаткина Е.В. Современные средства оценивания результатов обучения : учеб. пособие. Владимир : ВлГУ, 2012. 110 с.
2. Землянская Е.Н. Формирующее оценивание (оценка для обучения) образовательных достижений обучающихся. *Современная зарубежная психология*. 2016. Том 5. № 3. С. 50–58.
3. Miller, A. How to do formative assessment in distance learning. [Blog post]. 2020. URL: <https://www.edutopia.org/article/formative-assessment-distance-learning>
4. Янченко О.І. Форми і методи контролю знань в умовах сучасних навчальних технологій : методична розробка. Кривий Ріг, 2008. 29 с.
5. Жуковская Э. ТОП-3 системы для онлайн-обучения. *Новости образования в Украине*. 2020. URL: <https://ru.osvita.ua/news/71748/>
6. Алешугина Е.А., Ваганова О.И., Прохорова М.П. Методы и средства оценивания образовательных результатов студентов вуза. *Проблемы современного педагогического образования*. 2018. № 59. С. 13–16.
7. Солодовник О.О., Аксьонова І.В. Методи та інструменти дистанційного оцінювання результатів навчання. *Проблеми та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні* : матеріали всеукраїнської наук.-метод. інтернет-конф. Харків : Харк. нац. ун-т будів. та архіт., 2020. С. 43–46.
8. Almeida, F. The challenges of assessing and evaluating the students at distance. *Journal of Online Higher Education*. 2021. Vol. 5, № 1. P. 3–10.
9. Bahari A. Computer-assisted language proficiency assessment tools and strategies. *The Journal of Open, Distance and e-Learning*. 2021. Vol. 36, № 1. P. 61–87.
10. Best J. Online assessment strategies for distance teachers and learners. [Blog post]. 2020. URL: <https://www.3plearning.com/blog/online-assessment-strategies-distance-teachers-learners/>
11. Colman H. 9 Ways to Assess Student Learning Online. [Blog post]. 2020. URL: <https://www.ispringsolutions.com/blog/8-ways-to-assess-online-student-learning>
12. Conrad D., Witthaus G. Reimagining and reexamining assessment in online learning. *Distance Education*. 2021. Vol. 42, № 2. P. 179–183.
13. Divjak B. Guidelines for assessment and grading in a virtual environment. Croatia, 2020. 34 с. URL: <https://inlnk.ru/q8dV9>
14. Dyer K. 75 digital tools and apps teachers can use to support formative assessment in the classroom. [Blog post]. 2019. URL: <https://www.nwea.org/blog/2019/75-digital-tools-apps-teachers-use-to-support-classroom-formative-assessment/>
15. Evans, J., Jordan, S., Wolfenden, F. Assessment in open, distance and e-learning. London : Routledge. Publisher, 2020. 118 p.
16. Gulgun Afacan ,Adanır. Assessment Types and Methods in Distance Learning. *Handbook of research on determining the reliability of online assessment and distance learning* / edited by Ana S. Moura. Hershey PA, 2021. P. 24–42.
17. Hills L., Hughes J. Assessment worlds colliding? Negotiating between discourses of assessment on an online open course. *The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 2016. Vol. 31, № 2. P. 108–115.
18. Hooker C. Strategies for Assessing Students Remotely [Blog post]. 2020. URL: <https://inlnk.ru/rP7JE>
19. Seifert, T. Student assessment in online learning: Challenges and effective practices during Covid-19. In Proceedings of EdMedia + Innovate Learning. Waynesville, NC: AACE, 2020. P. 106–108.
20. Torres-Madroño E. M., Torres-Madroño M. C., Ruiz Botero. L. D. Challenges and possibilities of ICT-mediated assessment in virtual teaching and learning processes. *Future Internet*. 2020. Vol. 12, № 12. P. 232–252.
21. Vanek, J., Simpson, D., Goumas, J. IDEAL distance education and blended learning handbook, 7th Edition. Boston, 2020. 201 p.
22. Wells Justin What's Wrong With Points? [Blog post]. 2021. URL: <https://www.edutopia.org/article/whats-wrong-points>